

DOI: 10.32347/2076-815x.2025.90.169-180

УДК 72.012;721;517.982

Шевченко В.В.,

viktoriia_shevchenko_@ukr.net, ORCID: 0009-0000-3721-8992,

к. арх., доцент **Шевченко Л.С.,**

Ls.shevchenko@ukr.net, ORCID: 0000-0001-6840-8406, H-index 4,

Національний університет «Полтавська політехніка

імені Юрія Кондратюка»

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ КРАЇН ЄВРОПИ

Представлено виявлені цікаві приклади вирішення громадських просторів у закордонних містечках та сільській місцевості. Підкреслена важливість цієї теми, підтверджена мала вивченість таких громадських просторів українськими науковцями (на відміну від міських). Актуальність теми набула особливої гостроти з 2014 р., з початком здійснення реформи децентралізації та появи об'єднаних територіальних громад. Методом аналізу попередніх досліджень, порівняльного аналізу та натурного обстеження існуючих громадських просторів на європейських теренах виявлено та проаналізовано приклади їх формування в Польщі, Словаччині, Нідерландах, Данії, Фінляндії, Латвії. З'ясовано ефективність використаних підходів формування, заснованих на активній участі мешканців, інтеграції принципів інклюзивності, екологічності, функціональності та залучення інституційної підтримки на різних рівнях.

Ключові слова: громадський простір; сільська місцевість; об'єднана територіальна громада; децентралізація; просторове планування; формування; особливості; рекреація.

Постановка проблеми. У контексті сучасних змін, пов'язаних із децентралізацією, урбанізаційним процесом і соціально-економічними змінами, сільські території в Україні переживають значні структурні перетворення. Одним із важливих викликів у цьому процесі є збереження та розвиток якісного громадського простору як основи соціальної згуртованості, локальної ідентичності та сталого розвитку громад. Попри активне реформування адміністративно-територіального устрою, питання формування, функціонування та типологізації громадських місць у сільській місцевості часто залишається другорядним та недостатньо дослідженим.

В той же час, саме громадські простори – площі, парки, клуби, ринки, сквери – є тими осередками, де відбувається соціальна взаємодія, культурний

обмін та формування спільних цінностей. У сільських громадах вони мають особливе значення, оскільки нерідко виступають єдиним публічним майданчиком для комунікації, дозвілля та самовираження мешканців. В умовах військового стану в Україні, обмежених ресурсів, демографічного скорочення та недостатньої уваги до просторового планування на місцях, виникає потреба в комплексному аналізі існуючих підходів до розвитку таких місць. Важливим у цій царині є як вітчизняний, так і зарубіжний досвід. Тож **метою даної публікації** є виявлення та аналіз цікавих прикладів формування громадських просторів у сільських місцевостях європейських країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Громадські простори як об'єкти дослідження привертали увагу як вітчизняних, так і закордонних науковців. Зокрема, серед останніх, відомі праці таких науковців, як О. Олійник [1; 2], Н. Соснова [3], Б. Черкес та С. Лінда [4], І. Древаль та К. Трифонов [5], М. Мельник [6], Н. Міхно [7; 8], Л. Шевченко [9] та інших науковців. Пішохідні простори міст висвітлені у працях Л. Шевченко [10; 11] та І. Киргизбаєвої [12]. Дослідженням архітектурних просторів займалися науковці Ю. Рочняк [13], І. Середюк [14]. Важливими є праці закордонних фахівців, серед яких виділяємо М. Carmona [15], А. Jacobs [16], М. Southworth [17], W. Whyte [18] та інші. Ці праці у переважній більшості стосуються міських громадських просторів.

Дослідження низки науковців підтверджують важливість громадських просторів саме у сільських громадах. Наприклад, М. Гурик [19] підкреслює важливість громадянської культури в умовах децентралізації, акцентуючи на необхідності активної участі громадян у процесах місцевого самоврядування. У своїй статті він доводить, що саме децентралізація виступає чинником, який сприяє становленню багатогранного громадянського суспільства та формуванню усвідомленої громадянської відповідальності. Н. Гончарук [20] аналізує співробітництво територіальних громад, наголошуючи на його ролі у вирішенні проблем нестачі ресурсів та підвищенні ефективності місцевого самоврядування. На її думку саме активне використання механізму міжмуніципальної співпраці дасть можливість спільно вирішувати складні завдання розвитку територій. Б. Куц [21] розглядає децентралізацію як чинник демократичного розвитку сільських територій, підкреслюючи її вплив на формування самодостатніх та спроможних громад. Науковець В. Яценко у своїй дисертації дослідив містобудівні основи розвитку локальних систем розселення об'єднаних територіальних громад [22]. Цікавими є досвід закордонних науковців. Зокрема – праця Y. Xing та J. Leng по оцінці громадських просторів у селах Китаю [23], Y. Chen з розвитку та трансформації громадських просторів з точки зору їх просторових потоків [24]. Часом, досвід

упорядкування громадських просторів у малих містах висвітлюється і на інтернет-сторінках [25].

Методи дослідження, використані в роботі: аналіз праць попередніх науковців, порівняльний аналіз громадських просторів на європейських теренах, їх функціональний аналіз, натурне обстеження реальних об'єктів.

Результати дослідження та їх обґрунтування. Формування громадських місць у сільській місцевості є важливою складовою соціального розвитку територій як в Україні, так і в країнах Європи. Адже простори виступають не лише фізичними об'єктами інфраструктури, а й осередками комунікації, культурного обміну, згуртованості мешканців та збереження локальної ідентичності. Підходи до організації таких просторів мають свої національні особливості, проте водночас демонструють спільні європейські тенденції сталого та інклюзивного розвитку.

В Україні процес формування громадських просторів у сільській місцевості набув нового значення внаслідок реформи децентралізації, яка розпочалася у 2014 році. Об'єднані територіальні громади отримали більше автономії у прийнятті рішень, зокрема у сфері просторового планування та розвитку інфраструктури. Однак, незважаючи на позитивні зміни, в багатьох сільських громадах досі спостерігається дефіцит якісно облаштованих публічних просторів. Згідно з [26], процес децентралізації в Україні має значний вплив на розвиток сільських територій. Дослідження підкреслює, що створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) сприяє концентрації населення та ресурсів навколо центрів громад. Це, у свою чергу, може стимулювати розвиток громадських просторів, таких як площі, парки та інші місця для соціальної взаємодії. Однак автор зазначає, що багато новостворених громад ще не є фінансово автономними, що обмежує їхню спроможність інвестувати в інфраструктуру та громадські простори.

Таким чином, дослідження підтверджує, що децентралізація створює передумови для розвитку громадських місць у сільській місцевості України, але для реалізації цього потенціалу необхідна фінансова спроможність та стратегічне планування на місцевому рівні. Формування громадських просторів часто обмежується реконструкцією існуючих площ, облаштуванням дитячих майданчиків або встановленням елементів благоустрою. Водночас, бракує системного підходу до проєктування цих просторів із врахуванням потреб різних груп населення, локального контексту, екологічної доцільності та потенціалу для соціального впливу. Важливо зазначити, що в українських селах громадські простори часто виконують багатофункціональну роль – вони є одночасно місцями для зустрічей, святкувань, торгівлі та дозвілля та виникають стихійно. На відміну від української практики, у країнах Європи підхід до

планування громадських просторів у сільській місцевості є більш комплексним, зосередженим на потребах громади, сталому розвитку та активній участі мешканців у прийнятті рішень. Розглянемо деякі цікаві приклади.

У Польщі, яка має подібні до України соціально-історичні умови, реформування сільських громад супроводжувалося активною модернізацією публічних просторів за рахунок європейських фондів. Типовим стало перетворення центральних площ, старих ринків та занедбаних будівель на багатофункціональні простори для спілкування, дозвілля, культурних подій та неформальної освіти. Такі перетворення не лише покращили якість середовища, а й активізували участь мешканців у житті громади.

Зокрема, в статті [27] науковці аналізують 82 проєкти ревіталізації, реалізовані в 14 містах регіону Вармінсько-Мазурського, що входять до мережі Cittaslow. Дослідження показує, що ці проєкти спрямовані на покращення якості життя мешканців через оновлення публічних просторів, зокрема – центральних площ та історичних будівель, що сприяє соціальній активізації та збереженню культурної спадщини. Крім того, у статті [28] розглядається процес відновлення публічних просторів у малих містах Польщі та Словаччини (рис. 1). Тут автори підкреслюють, що після вступу до ЄС ці країни активно впроваджували програми ревіталізації, спрямовані на оновлення занедбаних територій та створення багатофункціональних просторів для громади, використовуючи європейські фонди (рис. 2). Таким чином, ці наукові дослідження підтверджують, що модернізація публічних просторів у польських сільських громадах, здійснена за підтримки європейських фондів, сприяла покращенню якості просторів та активізації участі мешканців у житті громади.

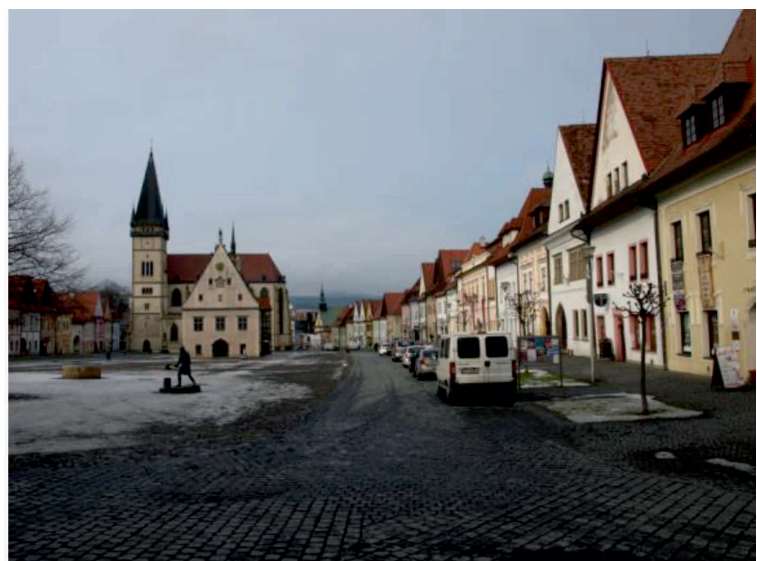
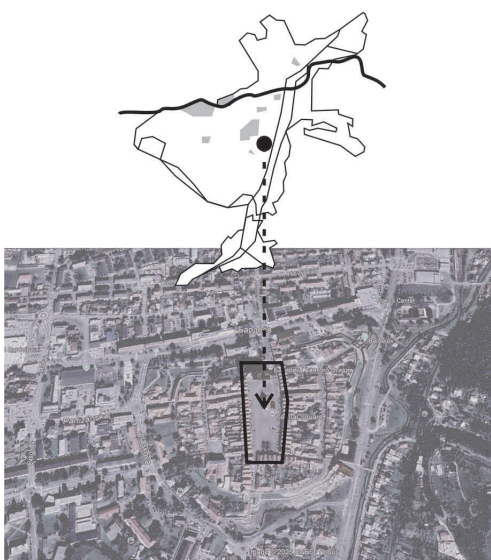

Рис. 1. Громадський простір головної площі в Bardejov (Словаччина).
Світлина: K. Kristianova [29]

Наприклад, у Нідерландах проєкти громадських просторів базуються на

принципах інклюзивності, екологічності та функціональності. Навіть у невеликих селищах громадські простори часто включають озеленення, зони для активного й пасивного відпочинку, освітні й культурні елементи, а їхнє проєктування здійснюється за участю громадських обговорень. У статті [30] дослідники аналізують, як міські зелені зони сприяють соціальній інклюзії в Нідерландах. Вони розглядають приклади, де місцеві громади беруть активну участь у створенні та підтримці зелених просторів, що включають озеленення та зони для відпочинку. Це підкреслює важливість громадських обговорень та участі мешканців у процесі проєктування таких просторів. Проєкт “KasKantine” в Амстердамі є прикладом ініціативи, де громада спільно створює зелений простір, що включає міське фермерство та зони відпочинку. Цей проєкт демонструє, що партисипативний підхід до планування дозволяє створювати більш інклюзивні, функціональні та екологічно сталі громадські простори, які відповідають реальним потребам місцевих мешканців. KasKantine також є прикладом циркулярного підходу в урбаністиці, що передбачає гнучке повторне використання простору, його тимчасове освоєння та активну взаємодію між різними соціальними спільнотами [31].

Рис. 2. Головна площа в Rimavska Sobota (Словаччина), частина зеленої паркової території.
Світлина: K. Kristianova [29]

У Данії та Фінляндії активна роль громади у формуванні громадських просторів є однією з основних умов успішної реалізації таких ініціатив. Держава підтримує локальні проєкти через грантові програми, які заохочують створення «місць для людей» – просторів, що сприяють зустрічам, взаємодії поколінь і розвитку місцевої культури. Наприклад, у сільських районах Данії часто облаштовуються простори біля шкіл, будинків культури, церков або біля водойм, які є традиційними елементами сільських територій. У статті [32] дослідниця Tina Vestermann Olsen з колегами аналізує громадські простори в

сільських районах Данії. Основна увага приділяється місцям, які слугують точками зустрічі та взаємодії, таким як площі перед магазинами чи спортивними центрами, що сприяють формальним та неформальним практикам повсякденного життя. Методологія дослідження поєднує картографічний аналіз та польові дослідження, що дозволяє отримати багаторівневий погляд на сільські простори та їхню роль у розвитку місцевих громад. Вони підкреслюють, що місцеві громади відіграють важливу роль у створенні та підтримці таких просторів, які стають центрами соціальної взаємодії та комунікації, культурного обміну. Дослідження також вказує на значущість державної підтримки через грантові програми для реалізації подібних проєктів. В свою чергу Finnish Cultural Foundation надає гранти на місцеві культурні проєкти, спрямовані на підтримку ініціатив, що сприяють зустрічам, взаємодії поколінь та розвитку місцевої культури. Ці гранти, відповідно, сприяють активній участі громад у створенні публічних просторів, які відповідають потребам місцевих жителів.

Основною відмінністю між українською та західноєвропейською моделями формування громадських просторів у сільській місцевості є рівень стратегічного підходу, залучення громади, а також фінансова підтримка. У країнах Європи більше уваги приділяється партисипативному плануванню, вивченню потреб мешканців та екологічній складовій простору (рис. 3). Україна лише формує цю практику, і хоча вже є позитивні приклади локальних ініціатив, системна політика щодо сільських публічних просторів ще в процесі становлення.

Рис. 3. Громадський простір в Cesis (Латвія). Світлина: Л. Шевченко

Узагальнюючи, можна зазначити, що інтеграція міжнародного досвіду в українську практику формування громадських місць у сільських територіях

дозволить підвищити якість життя мешканців, зміцнити соціальні зв'язки та сприяти сталому розвитку місцевих громад.

Висновок. Формування громадських місць у сільській місцевості є важливим чинником соціального, культурного та просторового розвитку громад. Аналіз досвіду європейських країн, зокрема Польщі, Словаччини, Данії, Фінляндії, Нідерландів, демонструє ефективність підходів, заснованих на активній участі мешканців, інтеграції принципів інклюзивності, екологічності, функціональності та залучення інституційної підтримки — як на національному, так і на наднаціональному рівні. Успішні практики включають відновлення занедбаних просторів, перетворення площ і скверів на багатофункціональні центри соціального життя, реалізацію ініціатив через грантові програми та публічні обговорення.

В українському контексті, особливо в умовах децентралізації, питання формування якісних громадських просторів у сільських громадах набуває особливої актуальності. Вивчення міжнародного досвіду та адаптація успішних практик до місцевих умов може сприяти не лише покращенню фізичного середовища, а й посиленню громадської активності, розвитку культурної самобутності, налагодженню міжпоколінніх зв'язків та зміцненню локальної ідентичності.

Отже, подальше дослідження цього питання в Україні є надзвичайно актуальним і має значний потенціал для підвищення якості життя в сільських громадах, особливо в контексті сталого просторового розвитку, розбудови соціального капіталу та формування спільнот, орієнтованих на людину.

Список використаних джерел:

1. Олійник О.П. Теоретико-методологічні основи формоутворення міських громадських просторів: автореф. дис. ... док. арх.: 18.00.01. Харків, 2021. 43 с.
2. Олійник О.П. Конотативна семантика міського простору. *Містобудування та територіальне планування*. 2020. Вип.75. С. 286-296.
3. Соснова Н.С. Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України: дис. ... док. арх.: 18.00.01. Львів, 2021. 432 с.
4. Cherkes, B., Linda, S. Rebirth of Multicultural Identity in Public Spaces of Lviv. *Materials Science and Engineering: IOP Conference Series*, м., 24 February 2019, м., 2019. Volume 471, Issue 7, 471 072019. С. 1-11. DOI 10.1088/1757-899X/471/7/072019.
5. Трифонов К.В., Древаль І.В. Особливості формування торгових просторів міст Слобожанщини XVIII – поч. XIX ст. *Містобудування та територіальне планування*. 2025. Вип.89. С. 222-233. DOI: 10.32347/2076-815X.2025.89.222-233.
6. Мельник М. Основні принципи проектування громадських просторів в Німеччині на прикладі міста Ганновер. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2023. Вип. 66. С. 168-178. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.66.168-178>
7. Міхно Н.К. Місто як культурний текст: особливості семантики та синтагматики міського простору: монографія. Дніпро: Вид.-поліграфічний дім «Формат А+», 2020. 423 с.

8. Міхно Н.К. Особливості (ре) конфігурації публічних просторів у місті: до питання актуалізації проблеми у науковому дискурсі. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. Дніпро, 2019. Т. 22. № 7. С.13-20. DOI: <https://doi.org/10.15421/171969>.
9. Шевченко Л.С. Архітектурно-дизайнерські трансформації міських громадських просторів. 69-а наук. конф. професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів ун-ту: тези доповіді, м. Полтава, 19 квіт–19 трав. 2017 р. Полтава, 2017. С. 269-271.
10. Шевченко Л.С. Лінійні пішохідні простори як платформа для середовищних трансформацій. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2018. Вип. № 51. С. 382–388.
11. Шевченко Л.С., Бибик В.І. Дизайн архітектурно-ландшафтного простору велосипедних комунікацій. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2017. Вип. 11-12. С. 22-28.
12. Киргизбаєва І.Ю. Пішохідні простори міст України та шляхи їх розвитку. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2018. Вип. №. 50. С. 184-193.
13. Рочняк Ю. А. Топологічні характеристики архітектурних просторів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2000. №410. С 33-35.
14. Середюк І.І. Восприятие архитектурной среды. Львов, 1979. 202 с.
15. Carmona M. et al. Public places, urban spaces: the dimensions of urban design. Burlington, 2003. 311 p.
16. Jacobs A.B. Great streets. *ACCESS Magazine*. 1993. Т. 1. №. 3. С. 23-27.
17. Southworth M. Designing the Walkable City. *Journal of urban planning and development*. 2005. Т. 131. №. 4. С. 246-257.
18. Whyte W.H. et al. The Social Life of Small Urban Spaces. New York, 1980. 125 p.
19. Huryk M.I. Civic Culture Under Decentralization: Municipal Level. *Political Life*. 2019. No 4. Pp. 61-65. DOI: 10.31558/2519-2949.2019.4.9/.
20. Гончарук Н. Співробітництво територіальних громад в умовах децентралізації. *Аспекти публічного управління*. 2023. Том 11. № 2. С. 24-30.
21. Куц Б. Децентралізація як фактор демократичного розвитку сільських територій. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2019. № 2(14). С. 112-118.
22. Яценко В.О. Містобудівні основи розвитку локальних систем розселення об'єднаних територіальних громад: автореф. дис. ... док. арх.: 18.00.04. Київ, 2021. 42 с.
23. Yu Xing, Jiawei Leng. Evaluation of Public Space in Traditional Villages Based on Eye Tracking Technology. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*. 2024. Vol. 23. No. 1. Pp. 125–139. <https://doi.org/10.1080/13467581.2023.2229410>
24. Y. Chen et al. (Eds.). The Development and Transformation of Public Space from the Perspective of Spatial Flow. Proceedings of the 2022 2nd International Conference on Modern Educational Technology and Social Sciences 2022, ASSEHR 693, 2023. Pp. 141-148. https://doi.org/10.2991/978-2-494069-45-9_18
25. Ославська С., Бурдін О., Поліщук С., Шевченко О., Трачук І. Громадські простори в малих містах: досвід містечка Копичинці. URL: <https://www.prostir.ua/?library=hromadski-prostory-v-malyh-mistah-dosvid-mistechka-kopychyntsi> (дата звернення: 29.07.2025).
26. Барановський М. Пострадянська трансформація сільського простору в Україні: від поляризації до децентралізації. *Географія та екологія*. 2017. 2017. № 3(85). С. 17-25.
27. Jaszczak A., Kristianova K., Pochodyła E., Kazak J.K. Revitalization of Public Spaces in Cittaslow Towns: Recent Urban Redevelopment in Central Europe. *Sustainability*. 2021. Vol. 13, 2564. Pp. 1-24. <https://doi.org/10.3390/su13052564>
28. Jaszczak A., Kristianova K., Sopirová A. Revitalization of public space in small towns: Examples from Slovakia and Poland. *Zarządzanie Publiczne*. 2019. No 1(45). Pp. 35-46. DOI:10.4467/20843968ZP.19.003.9944.

29. Kristianova K., Jaszczak A. Historical Centers of Small Cities in Slovakia – Problems and Potentials of Creating Livable Public Spaces. *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering* 960. 2020. 022012. Pp. 1-7. DOI: 10.1088/1757-899X/960/2/022012
30. Wim De Haas, Jan Hassink, Marian Stuiver. The Role of Urban Green Space in Promoting Inclusion: Experiences From the Netherlands. *Frontiers in Environmental Science*. 2021. Vol. 9. Pp. 1-11. DOI: 10.3389/fenvs.2021.618198.
31. KasKantine. URL: <https://kaskantine.nl/> (дата звернення: 29.07.2025).
32. Tina Vestermann Olsen, et al. (Eds.). On ‘village spaces’: An explorative tracing of public space in rural Denmark. *Re-Scaling the Rural*: abstract for conference, Thisted, Denmark, 20-23 May 2022. 2022. Thisted, 2022. URL: <https://vbn.aau.dk/en/publications/on-village-spaces-an-explorative-tracing-of-public-space-in-rural> (дата звернення: 29.07.2025).

Shevchenko Viktoriia,

PhD in Architecture, Associate Professor **Shevchenko Liudmyla,**
National University “Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic”

PECULIARITIES OF THE PUBLIC SPACES FORMATION IN RURAL AREA OF EUROPEAN COUNTRIES

The article is devoted to an important issue – the development of high-quality public space in united territorial communities as the basis of their social cohesion, local identity and sustainable development. These issues have become particularly relevant in the period of modern transformations. They are associated with decentralization, the urbanization process and socio-economic changes in rural areas in Ukraine. Currently, there is a need for a comprehensive analysis of existing approaches to the development of such places. This is especially relevant in the conditions of martial law in Ukraine, resource constraints, demographic decline and insufficient attention to spatial planning in the field.

The experience of foreign countries is important in this area. Therefore, the identification and analysis of interesting examples of the formation of public spaces in rural areas of European countries is the goal of this publication. To achieve this goal, an analysis of the works of previous scholars, a comparative analysis of public spaces in European territories, their functional analysis, and a field survey of objects were used.

Interesting examples of solutions for public spaces in towns and rural areas of Poland, Slovakia, the Netherlands, Denmark, Finland, and Latvia are revealed in the article. The importance of this topic is emphasized, and the low level of study of such public spaces by Ukrainian scientists (unlike urban ones) is confirmed. Typical for foreign towns is the transformation of their central squares, old markets and abandoned buildings into multifunctional spaces for communication, leisure, cultural events and informal education. Such transformations have not only improved the quality of the environment, but also intensified the participation of residents in

community life. Even in small towns, public spaces often include landscaping, areas for active and passive recreation, educational and cultural elements. Their design is carried out with the participation of public discussions.

The effectiveness of the used formation approaches based on the active participation of residents, integration of the principles of inclusiveness, environmental friendliness, functionality and attraction of institutional support at different levels has been clarified. At the same time, studying international experience and adapting successful practices to local conditions can contribute not only to improving the physical environment, but also to strengthening civic activity, developing cultural identity, establishing intergenerational ties and strengthening local identity.

Keywords: public space; rural area; united territorial community; decentralization; spatial planning; formation; peculiarities; recreation.

REFERENCES

1. Oliinyk O.P. Teoretyko-metodolohichni osnovy formoutvorennia miskykh hromadskykh prostoriv: avtoref. dys. ... dok. arkh.: 18.00.01. Kharkiv, 2021. 43 s. {in Ukrainian}
2. Oliinyk O.P. Konotativna semantyka miskoho prostoru. Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia. 2020. Vyp.75. S. 286-296. DOI: 10.32347/2076-815x.2020.75.286-296. {in Ukrainian}
3. Sosnova N.S. Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia hromadskykh prostoriv mist Ukrainy: dys. ... dok. arkh.: 18.00.01. Lviv, 2021. 432 s. {in Ukrainian}
4. Cherkes, B., Linda, S. Rebirth of Multicultural Identity in Public Spaces of Lviv. *Materials Science and Engineering: IOP Conference Series*, m., 24 February 2019, m., 2019. Volume 471, Issue 7, 471 072019. C. 1-11. {in English}
5. Tryfonov K.V., Dreval I.V. Osoblyvosti formuvannia torhovykh prostoriv mist Slobozhanshchyny XVIII – poch. XIX st. Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia. 2025. Vyp.89. S. 222-233. {in Ukrainian}
6. Melnyk M. Osnovni pryntsypy proektuvannia hromadskykh prostoriv v Nimechchyni na prykladi mista Hannover. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia. 2023. Vyp. 66. S. 168-178. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.66.168-178> {in Ukrainian}
7. Mikhno N.K. Misto yak kulturnyi tekst: osoblyvosti semantyky ta syntahmatyky miskoho prostoru: monohrafiia. Dnipro: Vydavnycho-polihrafichnyi dim «Format A+», 2020. 423 s. {in Ukrainian}
8. Mikhno N.K. Osoblyvosti (re) konfiguracyi publichnykh prostoriv u misti: do pytannia aktualizatsii problemy u naukovomu dyskursi. Naukovo-

teoretychnyi almanakh «Hrani». Dnipro, 2019. T. 22. № 7. S.13-20. DOI: <https://doi.org/10.15421/171969>. {in Ukrainian}

9. Shevchenko L.S. Arkhitekturno-dyzainerski transformatsii miskykh hromadskykh prostoriv. 69-a naukova konferentsiia profesoriv, vykladachiv, naukovykh pratsivnykiv, aspirantiv ta studentiv universytetu: tezy dopovidi, m. Poltava, 19 kvit. – 19 trav. 2017 r. Poltava, 2017. S. 269-271. {in Ukrainian}

10. Shevchenko L.S. Liniini pishokhidni prostory yak platforma dlia seredovyschnykh transformatsii. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia. 2018. Vyp. № 51. S. 382–388. {in Ukrainian}

11. Shevchenko L.S., Bybyk V.I. Dyzain arkhitekturno-landshaftnoho prostoru velosypednykh komunikatsii. Arkhitekturnyi visnyk KNUBA. 2017. Vyp. 11-12. S. 22-28. {in Ukrainian}

12. Kyrhyzbaieva I. Yu. Pishokhidni prostory mist Ukrainy ta shliakhy yikh rozvytku. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia. 2018. Vyp. №. 50. S. 184-193. {in Ukrainian}

13. Rochniak Yu.A. Topolohichni kharakterystyky arkhitekturnykh prostoriv. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». 2000. №410. S 33-35. {in Ukrainian}

14. Seredyuk I.I. Vospriyatie arkhitekturnoi sredi. Lvov, 1979. 202 s. {in russian}

15. Carmona M. et al. Public places, urban spaces: the dimensions of urban design. Burlington, 2003. 311 p. {in English}

16. Jacobs A.B. Great streets. *ACCESS Magazine*. 1993. T. 1. №. 3. C. 23-27. {in English}

17. Southworth M. Designing the Walkable City. *Journal of urban planning and development*. 2005. T. 131. №. 4. C. 246-257. {in English}

18. Whyte W.H. et al. The Social Life of Small Urban Spaces. New York, 1980. 125 p. {in English}

19. Huryk M.I. Civic Culture Under Decentralizaton: Municipal Level. *Political Life*. 2019. No 4. Pp. 61-65. DOI: 10.31558/2519-2949.2019.4.9/. {in English}

20. Honcharuk N. Spivrobitnytstvo terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsii. *Aspekty publichnoho upravlinnia*. 2023. Tom 11. № 2. S. 24-30. DOI: <https://doi.org/10.15421/152315>. {in Ukrainian}

21. Kuts B. Detsentralizatsiia yak faktor demokratychnoho rozvytku silskykh terytorii. Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu. 2019. № 2(14). S. 112-118. {in Ukrainian}

22. Yatsenko V.O. Mistobudivni osnovy rozvytku lokalnykh system rozselennia obiednanykh terytorialnykh hromad: avtoref. dys. ... dok. arkh.: 18.00.04. Kyiv, 2021. 42 s. {in Ukrainian}
23. Yu Xing, Jiawei Leng. Evaluation of Public Space in Traditional Villages Based on Eye Tracking Technology. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*. 2024. Vol. 23. No. 1. Pp. 125–139. {in English}
24. Y. Chen et al. (Eds.). The Development and Transformation of Public Space from the Perspective of Spatial Flow. Proceedings of the 2022 2nd International Conference on Modern Educational Technology and Social Sciences 2022, ASSEHR 693, 2023. Pp. 141-148. https://doi.org/10.2991/978-2-494069-45-9_18 {in English}
25. Oslavska S., Burdin O., Polishchuk S., Shevchenko O., Trachuk I. Hromadski prostory v malykh mistakh: dosvid mistechka Kopychyntsi. URL: <https://www.prostir.ua/?library=hromadski-prostory-v-malyh-mistah-dosvid-mistechka-kopychyntsi> (data zvernennia: 29.07.2025) {in Ukrainian}
26. Baranovskyi M. Postradianska transformatsiia silskoho prostoru v Ukraini: vid poliaryzatsii do detsentralizatsii. *Heohrafiia ta ekolohiia*. 2017. № 3(85). S. 17-25. {in Ukrainian}
27. Jaszczak A., Kristianova K., Pochodyła E., Kazak J.K. Revitalization of Public Spaces in Cittaslow Towns: Recent Urban Redevelopment in Central Europe. *Sustainability*. 2021. Vol. 13, 2564. Rr. 1-24. <https://doi.org/10.3390/su13052564>. {in English}
28. Jaszczak A., Kristianova K., Sopiřová A. Revitalization of public space in small towns: Examples from Slovakia and Poland. *Zarządzanie Publiczne*. 2019. No 1(45). Pp. 35-46. DOI:10.4467/20843968ZP.19.003.9944. {in English}
29. Kristianova K., Jaszczak A. Historical Centers of Small Cities in Slovakia – Problems and Potentials of Creating Livable Public Spaces. *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering* 960. 2020. 022012. Pp. 1-7. DOI: 10.1088/1757-899X/960/2/022012. {in English}
30. Wim De Haas, Jan Hassink, Marian Stuiver. The Role of Urban Green Space in Promoting Inclusion: Experiences From the Netherlands. *Frontiers in Environmental Science*. 2021. Vol. 9. Pp. 1-11. DOI: 10.3389/fenvs.2021.618198. {in English}
31. KasKantine. URL: <https://kaskantine.nl/> (data zvernennia: 29.07.2025) {in English}
32. Tina Vestermann Olsen, et al. (Eds.). On ‘village spaces’: An explorative tracing of public space in rural Denmark. *Re-Scaling the Rural*: abstract for conference, Thisted, Denmark, 20-23 May 2022. 2022. Thisted, 2022. URL: <https://vbn.aau.dk/en/publications/on-village-spaces-an-explorative-tracing-of-public-space-in-rural> (data zvernennia: 29.07.2025) {in English}.